

Veiligheidsplan Onderwijsgemeenschap de Thij

basisschool de Maten en basisschool de Wendakker

Inleiding

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en -vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt er adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien.

Om een sociaal veilig klimaat te creëren, zetten wij als onderwijsgemeenschap de Thij meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel niveau, op klassikaal niveau en op schoolniveau. Ook betrekken wij de ouders en de omgeving bij onze aanpak.

De wijze waarop wij, leerkrachten, leerlingen en ouders, met elkaar omgaan bepaalt in grote mate de sfeer op school. Wij vinden het een voorwaarde dat kinderen zich op school veilig en geborgen voelen. Een goede sfeer en een prettige omgang met elkaar, ontstaat niet vanzelf. Dat vergt van ons een professionele en positieve houding. De leerkrachten zijn zich bewust van hun grondhouding en hebben aandacht voor alle leerlingen (preventief) en in het bijzonder voor leerlingen die opvallen.

Op school willen we werken in een positief pedagogisch klimaat, waarin kinderen zichzelf willen ontwikkelen, gekenmerkt door leerkrachten die bijdragen aan de drie basisbehoeften van kinderen:

- relatie: de behoefte aan een goede kwalitatieve relatie met de ander
- competentie: het ervaren van dingen zelf te kunnen
- autonomie: de behoefte aan dingen zelf te mogen doen

Dit veiligheidsplan kan ons helpen om dagelijks vanuit die professionele en positieve houding het beste uit kinderen te halen. Wij hechten daarbij waarde aan een goede samenwerking met ouders. Een heldere en duidelijke communicatie is daarvoor noodzakelijk. Het voorkomen van gedragsproblemen en/of het adequaat inspelen op gedragsproblemen bij kinderen, kan alleen succesvol zijn als school en ouders daarin samen optrekken.

De kennis en de informatie die is opgedaan bij de cursus 'Aandacht voor gedrag' die o.l.v. Alice Bekke (orthopedagoge) door het gehele team is gevolgd, is leidend voor dit borgingsdocument.

Het borgingsdocument zal binnen het team jaarlijks worden geëvalueerd en indien nodig worden bijgesteld.

Inhoud

Inleiding	1
Positief klassenklimaat	3
Aandacht voor groepsprocessen	4
Aandacht voor gewenst gedrag	4
Schoolbrede Aanpak; preventie	5
Reflectie op leerkrachtgedrag	5
Communicatie	6
Pesten	7
Ouderbetrokkenheid.	7
Passend onderwijs	8
Bijlage 1 Leerinhouden cursusgedrag	9

Positief klassenklimaat

De leerkracht is een belangrijke speler in het ontstaan van een hechte en bovenal veilige groep! De interactie tussen de leerkracht en de leerlingen is het goud dat hij/zij in handen heeft.

We scheppen voor de kinderen een klimaat waarin kinderen zich kunnen ontwikkelen vanuit een gevoel van veiligheid en vertrouwen. Het leefklimaat kan het leerklimaat positief of negatief beïnvloeden. In de piramide van Maslow zijn de behoeften van de kinderen om zich goed te kunnen ontwikkelen weergegeven:

We zetten in op een positief klassenklimaat en maken daarbij o.a. gebruik van de 22 tips en interventiestrategieën die naar voren zijn gekomen bij de cursus 'Aandacht voor gedrag'. De leerkracht heeft zich de verschillende interventies eigen gemaakt en past ze toe in de groep. Hij/zij kan verwoorden welke interventies hij/zij inzet. We corrigeren van dichtbij en complimenteren van veraf.

Aanspreekkladder

- Groeten, oogcontact maken, mee oplopen;
- Ernaast gaan zitten, erbij betrekken;
- Belangstellend aandacht geven;
- Iets samen doen of plannen;
- Een compliment geven;
- Open vragen stellen;
- Vrij discussiëren;
- Samen oplossen;
- Kritiek geven;
- Ho zeggen;
- Halt zeggen;
- Hier jij!

Aandacht voor groepsprocessen

Een goed begin is het halve werk! Deze uitdrukking is in het bijzonder van toepassing op de groepsvorming en verwoordt in één keer het doel van de Gouden Weken. De Gouden Weken gaan direct na de zomervakantie van start. Na de kerstvakantie kunnen de interventies opnieuw ingezet worden (Zilveren Weken) en onderhouden we deze interventies in de Bronzen Weken (na de meivakantie).

Tijdens deze weken staan de volgende interventies centraal:

Groepsverbindende activiteiten (b.v. energizers, coöperatieve leervormen), **zelf geformuleerde, positieve groepsregels** en **voorbeeldgedrag van de leerkracht**. Leerkrachten zijn zich hiervan bewust en werken actief aan hun functie als rolmodel.

- De leerkracht is bekend met de verschillende fasen van groepsvorming (forming, storming, norming, performing) en weet hoe hij deze positief kan beïnvloeden.
- Door verschillende interventies op groeps- en schoolniveau in te zetten aan het begin van het schooljaar ontstaat een positieve groep.
- De leerkracht is zich bewust van zijn/ haar eigen rol bij de groepsvorming. Ze is pro-actief en is in staat om op een constructieve wijze groepsprocessen te begeleiden waarbij hij/ zij in het bijzonder een positieve relatie weet aan te gaan met 'risicoleerlingen'.
- Er is onderlinge afstemming in de werkwijze en de activiteiten tijdens de Gouden, Zilveren en Bronzen Weken op groeps- en schoolniveau.
- De leerkracht maakt gebruik van coöperatieve werkvormen, ook tijdens de reken- en taallessen in deze weken.
- De kennismakingsgesprekken maken onderdeel uit van de Gouden Weken.

Bronnen:

- De gouden weken, Boaz Bijleveld.
- Grip op de groep, René van Engelen.
- Goed van start, Mies van den Hemel.
- Energizers, Erwin Tielemans (meerdere boeken).
- Coöperatieve leervormen.
- Methode 'Kwink'

Aandacht voor gewenst gedrag

We hebben aandacht voor gewenst gedrag. We leggen de nadruk op het belonen van goed gedrag. We formuleren onze school- en klassenregels positief en beschrijven het gewenste gedrag. Als leerkracht zijn we ons ervan bewust dat we in deze een voorbeeldfunctie hebben.

De afspraken zijn bedoeld om duidelijkheid te scheppen in wederzijdse verwachtingen en waar je ook op aangesproken dient te worden als je je zich daar niet aanhoudt. Bijvoorbeeld:

- Ik loop rustig door de gang en praat op fluisterton met iemand
- Ik laat de toiletten netjes achter
- Ik blijf van de spullen van een ander af

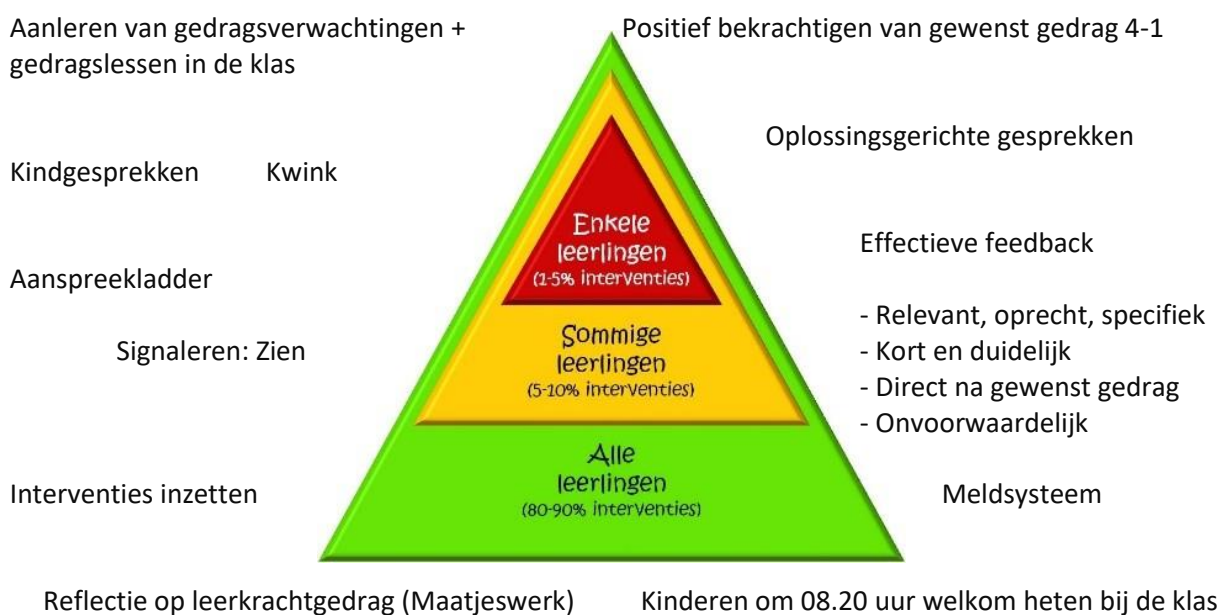
Gedragslessen

Gedrag moet je aanleren. Proactieve handelingen zijn gericht op het voorkomen van ongewenst gedrag. Reactieve handelingen zijn gericht op het ombuigen van ongewenst gedrag.

- Doelmatige gedragsregels zijn gericht op alle vormen van gedrag.

- De gedragsverwachtingen zijn omgezet in gedragslessen en worden door het hele team aangeleerd aan de leerlingen.
- Het team bespreekt regelmatig de voortgang en maakt indien nodig aanvullende gedragslessen.
- Het geven van gedragslessen maakt deel uit van het programma rondom sociaal emotionele ontwikkeling.
- Er is afgesproken wanneer er schoolbreed aandacht wordt besteed aan het inoefenen van de lessen (Gouden, Zilveren en Bronzen Weken).
- Het aanleren van gedrag wordt bekrachtigd door het geven van positieve feedback (is persoonlijk, relevant, oprecht en specifiek, kort en duidelijk, direct na het gewenste gedrag, onvoorwaardelijk).

Schoolbrede Aanpak; preventie

De Methode: 'Kwink'

In de groepen 1 t/m 8 wordt de methode 'Kwink' gebruikt voor de lessen sociaal emotionele ontwikkeling. Kwink is een online methode voor sociaal emotioneel leren inclusief burgerschap en mediawijsheid. Kwink is gericht op de laatste wetenschappelijke inzichten, gericht op preventie en een veilige groep.

Reflectie op leerkrachtgedrag

Kennis over gedrag is essentieel, maar niet voldoende. Om te komen tot inzicht in je eigen leerkracht handelen en het eventueel aanpassen daarvan heb je anderen nodig. De grondhouding van de leerkracht moet regelmatig onderwerp van gesprek zijn. Bijvoorbeeld hoe gaat iedereen om met gemaakte afspraken en met grensoverschrijdend gedrag? Dat vraagt van ons:

- Kennis over professioneel leerkrachthandelen;
- Reflectie; op eigen functioneren en handelen;
- Experimenteren: willen en durven experimenteren met leerkrachthandelen;
- Delta's wegnemen: grenzen en onmogelijkheden bespreken i.s.m. externe deskundigen;
- Professionele ontwikkeling

Om ons leerkrachthandelen te verbeteren maken we op onze school onder andere gebruik van maatjeswerk en intervisie. Maatjeswerk kan op verschillende niveaus plaatsvinden mede afhankelijk van de hulpvraag van de leerkracht of ter aanbeveling van de IB'er en/of directie. Dat kan zijn van een klassenconsultatie door een collega als 'critical friend' tot aan het maatjeswerk in de vorm van klassenbezoeken waarbij de ene leerkracht de andere filmt en vervolgens samen bespreekt. Het tijdstip van de gesprekken kan gekoppeld worden aan de uitslag van een signaleringsinstrument. De kindfactoren zijn dan in beeld gebracht. Door uit te gaan van de positieve psychologie wordt er meer gekeken naar wat leerlingen kunnen i.p.v. wat ze niet kunnen (minder richten op tekorten en meer op kwaliteiten). Voor het maatjeswerk betekent dit dat men in staat moet zijn om elkaar op een professionele manier feedback te geven en te ontvangen. De leerkracht is zelf verantwoordelijk voor het proces.

Het maatjeswerk of collegiale visitatie

- levert informatie op over het leerkrachtgedrag en met name over de interactie (denk ook aan de non verbale communicatie) tussen de leerkracht en het betreffende kind ('puzzelleerling').
- geeft inzicht in zijn/ haar interactie met een 'puzzel- en succesleerling' op basis van de ingevulde gedragingenvragenlijst.
- vraagt reflectie op eigen communicatiepatronen door het bekijken en /of aanhoren van video- en/of audio-opnamen en/of het bespreken ervan met een maatje en/of IB'er of directie.
- helpt bij het opsporen van blinde vlekken (Johari) geeft inzicht in de verschillende attributies (het toeschrijven van de oorzaken van gedrag aan interne of aan externe factoren) die men gebruikt.
- vindt minimaal 2 keer per jaar plaats.

Waar mogelijk zullen leerkrachten gefaciliteerd worden in het maatjeswerk of collegiale visitatie of het kan een onderdeel zijn van nascholing van een leerkracht. Na elk moment vindt er een terugkoppeling plaats.

Communicatie

We streven naar een oplossingsgerichte benadering. Dit is een positieve manier van werken waarbij de focus ligt op de toekomst, op wat wel goed gaat. De wens is het vertrekpunt en niet het probleem.

De oplossingsgerichte benadering komt regelmatig terug op de agenda van de bouwvergadering. We werken toe naar de volgende doelen:

- De leerkracht weet de verschillen tussen een probleemgerichte aanpak en een oplossingsgerichte aanpak.
- De leerkracht is in staat een oplossingsgericht kindgesprek te voeren.
- De leerkracht kan daarbij problemen vertalen naar vaardigheden en maakt daarbij gebruik van de schaalvraag.

Vaardigheden die horen bij een oplossingsgerichte benadering zijn:

- inhoudelijke informatie regelmatig samenvatten
- aanmoedigen tot doorvertellen (verbaal en non-verbaal)
- mandaat verwerven
- complimenteren
- oplossingsgerichte vragen stellen

- Samenwerken (niet jouw oplossing geven)

Pesten

Op beide scholen wordt er gewerkt met een meldsysteem. Kinderen kunnen via de schoolwebsite anoniem meldingen doorgeven. Hierdoor krijgen we zicht op het grijze gebied waar we als school eerder maar geen grip op kregen. We proberen als school iedereen medeverantwoordelijk te maken voor het creëren van een veilige omgeving. Niet alleen de pester, maar ook zijn of haar klasgenootjes worden gevraagd mee te denken over een oplossing (zie 'No Blame methode' hieronder).

Support group methode (No Blame)

De support group methode (No Blame) wordt ingezet als oplossingsgerichte aanpak bij pestgedrag. De grondhouding van de *No-Blame methode* wordt een onderdeel van de curatieve benadering van pestproblemen. Hierbij hebben we het dan over externaliserend gedrag. De methodiek wordt ondersteund door alle leerkrachten.

De methodiek kent de volgende elementen: niemand wordt gestraft, aanmoedigen van empathie, gedeelde verantwoordelijkheid en probleemoplossend.

Binnen de school streven we ernaar dat alle leerkrachten over de deskundigheid beschikken om de gesprekken te voeren volgens de 'No Blame methode' en dat zij dit kunnen toepassen in specifieke situaties die daarom vragen.

De 'No Blame methode' gaat uit van de volgende 7 stappen:

1. Gesprek met het 'slachtoffer'
2. Gesprek met de steungroep
3. Het probleem duidelijk maken
4. De verantwoordelijkheid verdelen
5. De daders naar ideeën vragen
6. De verantwoordelijkheid op de daders overdragen
7. Evaluatie

Pest coördinator

We hebben op beide scholen binnen onze onderwijsgemeenschap een pest-coördinator. Deze persoon is een aanspreekpunt voor de collega leerkrachten en ouders. Onze pest-coördinatoren werken op een oplossingsgerichte manier en ondersteunen leerkrachten of geven leerkrachten advies bij het omgaan met leerlingen met gedragsproblematieken. Doel is dat leerkrachten zich bewust worden van hun eigen handelen in de klas en dat ze in staat zijn om aanpassingen te durven/kunnen verrichten binnen hun eigen klas.

Ouderbetrokkenheid.

We voelen ons samen met de ouders verantwoordelijk voor de opvoeding en ontwikkeling van de kinderen, ieder vanuit de eigen verantwoordelijkheid. Onze relatie met de ouders is gebaseerd op wederzijds respect en vertrouwen. Door een goede communicatie en samenwerking versterken we elkaars bijdragen aan de opvoeding en de ontwikkeling van de kinderen en als dat nodig is geven we grenzen aan. We verwachten van ouders onderwijsondersteunend gedrag.

Het gezin en de omgeving zijn factoren die kansen en belemmeringen vormen voor mogelijke gedragsproblemen bij kinderen. Hier volgen enkele factoren die ons opvallen en die naar ons inziens van invloed zijn:

- passend onderwijs, zie kopje hieronder

- de hoeveelheid van gebroken gezinnen / één oudergezinnen
- de invloed en opkomst van de social media
- een snel veranderende maatschappij waarbij vaste waarden en normen niet meer een vanzelfsprekendheid zijn.

Willen wij kinderen kansrijk laten opgroeien en zich kunnen laten ontwikkelen in een evenwichtige omgeving zullen we dat samen met de ouders moeten doen. Dat betekent concreet dat we regelmatig met ouders in gesprek gaan. Bijvoorbeeld tijdens de geplande contactmomenten zoals de kennismakingsgesprekken, de voortgangs- en 10 minutengesprekken. Daarnaast kan een ouder of een leerkracht tussendoor gesprekken plannen om zaken te bespreken.

Passend onderwijs.

Door de invoering van Passend Onderwijs zullen er minder kinderen in het speciaal onderwijs en de speciale basisschool geplaatst worden. Dat betekent dat een grote groep leerlingen die onlangs nog geplaatst zouden worden in een vorm van speciaal onderwijs opgevangen dienen te worden op de basisschool al of niet met (beperkte) ondersteuning.

Dat zal meer vragen van de expertise en vaardigheden van de groepsleerkracht om deze groep kinderen verantwoord te kunnen begeleiden in hun ontwikkeling. Leerkrachten zijn zich bewust geworden van de nadelen van het gebruik van labels in het onderwijs. Ze weten dat 'labeling' voornamelijk leidt tot het richten op de tekorten van de leerling. We willen ons juist richten op wat de leerling wel kan en de sterke kanten van leerlingen en ons daardoor laten leiden. Daarnaast is het belangrijk om te weten wat de specifieke onderwijsbehoefte/aanpak is van een leerling die gedragsproblemen vanuit een bepaalde stoornis vertoont.

Uiteindelijk moet het leiden tot een attitude verandering bij de leerkracht, waarbij zelfreflectie erg belangrijk is. Dit moet zichtbaar zijn in het taalgebruik en de benadering van gedragsproblemen. Daarnaast dienen we ook grenzen aan te geven. Dit voor ieders bescherming.

De mogelijkheden die wij als school kunnen bieden staan nader omschreven in ons [schoolondersteuningsprofiel](#).

Bijlage 1 Leerinhouden cursusgedrag

Inhoud	Huiswerk
5 maart 2014 studiedag Passend onderwijs Schoolondersteuningsprofiel: Basisondersteuning Uitleg opzet traject: de winst van preventie Visie op gedrag: etikettering van stoornissen	
Bijeenkomst 1: 21 mei 2014 Groepsvorming: Groepsfasen Positieve en negatieve groepen Groepscohesie Houding leerkracht Werkwijze gouden weken (zilver en brons) Ouderbetrokkenheid	Lezen artikelen over groepsvorming Invulling geven aan de gouden weken
Bijeenkomst 2: 30 september 2014 Evaluatie gouden weken Leraar in de spiegel: onderzoek eigen irritatiezone Aanspreekkladder 20 Interventies in groepen	Lezen artikelen over positief klassenmanagement De drie tips die de leraar heeft gekozen uit de interventies gaan in trainen.
Bijeenkomst 3: 7 november 2014 Strategisch beleidsplan 21e Eeuwse vaardigheden Visie van de scholen op de OWG	Interventies blok 2 verder in trainen
Bijeenkomst 4: 7 april 2015 HGW: de docent doet ertoe Maatjeswerk Reflectie op eigen gedrag Attributies Johari: blinde vlekken Opzet maatjeswerk Invullen gedragingenlijst voor leraren Afspraken maken	Maatjeswerk uitvoeren Vorbereiden 'bronzen weken'
Bijeenkomst 5: 8 juni 2015 Kernwaarden (respect, positieve verwachtingen en veiligheid)	Vorbereiden gouden weken Uitwerken van de gedragslessen

Gedragsverwachtingen vertalen naar lessen in goed gedrag	
Bijeenkomst 6: 9 december 2015 Terugblik maatjeswerk Beschreven doelen en maatregelen n.a.v. het coachingsgesprek uitvoeren Kindgesprekken voeren Gespreksvoering naar leeftijd Gespreksvoering jongens en meisjes Opbouw van een gesprek Oplossingsgerichte gespreksvoering Oplossingsgerichte vragen Oplossingsgericht werkvormen Opzet kindplan Intervisie: uitleg incidentmethode en intervisie ronde Pesten No Blame methode	Het voeren van een oplossingsgericht gesprek volgens de gegeven handreikingen. Oefenen in het stellen van oplossingsgerichte vragen. Uitvoeren oplossingsgerichte lessen: de toverdoos of de onzichtbare klasgenoot.
Bijeenkomst 7: 9 februari 2016 Oplossingsgerichte vragen geoefend Oplossingsgerichte gesprekken met ouders Aandacht voor gedrag van sommige leerlingen Escalatieketen Werkvormen Criteria voor een succesvolle aanpak Intervisie ronde	Audio opname maken van een kindgesprek Aanpak van gedragsproblemen door het probleemgedrag op te delen in kleine stapjes en deze 1 voor 1 aanpakken. Inzet woedetrap
Bijeenkomst 8: 21 september 2016 Veiligheidsplan Pesten No Blame of support group methode	
September 2017 Veiligheidsplan Kindgesprekken	
Maart 2018 Veiligheidsplan Interventies Feedback geven + ontvangen Kindgesprekken Collegiale visitaties	
September 2018 Veiligheidsplan Kennismakingsgesprekken + kindgesprekken Collegiale visitaties	

December 2018	
Professionele Cultuur (gesprekken)	